

LES MASIES DEL MONTSENY

Viladrau i el Pujol de Muntanya

ANTONI PLADEVALL I FONT

El Montseny presenta moltes cares i es pot estudiar des de molts aspectes. *Les Monografies del Montseny*, que any rere any van aportant nous estudis o relacions, en són un bon exemple. Hi trobem des d'estudis de geologia o traces d'antics glaciars, de molts mil·lennis d'antigor, fins a estudis de plantes i flors, d'espècies rares de fauna, sovint en perill d'extinció, i de modificacions que hi han aportat els homes, o bé simples descripcions d'un excursionista o d'un literat o poeta que s'ha extasiat davant la seva bellesa i ens ha volgut transmetre les seves impressions.

A l'historiador, com és lògic, li interessa l'acció de l'home sobre el terreny o les vicissituds que hi han tingut lloc, sobretot als indrets on aquest s'ha instal·lat i ha deixat la seva petja.

S'ha parlat en diferents ocasions de castells, monestirs, parròquies o nuclis de poblament, però no tan freqüentment de les masies o de les unitats més singulars del seu habitatge. Molts indrets del Montseny, llocs ara pràcticament despoblats, com el gran pla de la Calma, les valls de Sant Marçal i de la Castanya o les dels vessants de muntanya que miren el Vallès o a la Selva, foren antigament llocs de vida intensa gràcies a les masies que s'hi ubicaven.

Resten encara esparses pel Montseny masies de gran bellesa que revelen un passat esplendorós, avui dia, però, tancades o destinades a usos ben diferents d'aquells que van fer-les aixecar. El mateix podem dir de cases més humils, sovint petites masoveries, ara un munt de ruïnes a vegades cobertes de vegetació o indestriables de qualsevol claper de pedres.

Les masies s'establien en llocs inversemblants mirant-ho amb ulls d'home dels nostres temps. Elles, tanmateix, asseguraven un equilibri natural o ecològic que cada vegada es troba a faltar més a la muntanya. La cura del bosc, el carboneig, les pastures i altres activitats mantenien un ritme de conservació natural que va començar a trencar-se a mitjan segle passat, quan s'inicià l'abandonament dels masos, agreujat per la massificació de gent que va al Montseny només de visita o per practicar-hi esports que degraden la natura.

El nombre o densitat de masies ha passat per molts alts i baixos al llarg dels segles, com tot seguit veurem que succeí a Viladrau, però sempre es reviscolava perquè la gent treia la seva subsistència bàsicament de la terra i dels seus recursos. Ara tot és diferent i hom té la sensació que s'ha produït una ruptura amb el passat, difícilment superable.

Per aquesta raó, caldria potenciar els estudis sobre masies o antics habi-

tatges del Montseny. En aquest número de les *Monografies* ho fem una vegada més, com en altres ocasions. En aquesta, sense haver-nos-ho proposat, veurem l'evocació d'un dels masos més primitius, una balma habitada del pla de la Calma, i el d'una gran masia, origen i residència d'un llinatge que es pot documentar des de mitjan segle XII fins als nostres dies.

Abans d'entrar en la presentació històrica de l'origen i característiques del mas, farem una senzilla ullada al gran nombre de masies que, fins al despoblament del segle XIV, va tenir el terme parroquial de Viladrau, abans una part del gran terme del castell de Taradell.

ELS PRIMERS DOMINIS O VIL·LES DE VILADRAU

Els masos en el sentit o accepció amb què els coneixem ara o tal com han arribat, més o menys sencers, fins als nostres dies, són el resultat d'una llarga evolució, sovint no tan falaguera ni senzilla com a vegades s'ha volgut presentar, amb excés de romanticisme, la vida rural d'altres temps.

Les masies que encara subsisteixen o de les quals hi ha record material o històric acostumen a tenir el seu origen entre finals del segle XI i inicis del XII, a excepció d'aquelles que perpetuen el nom o el record dels primitius dominis. Així ho confirma la documentació i ho van posant al dia els darrers estudis que sobre els masos van apareixent als nostres dies.¹

Inicialment, potser per manca de gent per habitar-los, però també com a herència de la repartició del país creada en època del domini romà i continuada amb poques variacions en períodes posteriors, el país estava dividit en grans propietats calcades de les vil·les rurals romanes o amples territoris o dominis concedits a grans senyors, que al seu torn els subdividien en diverses explotacions de famílies que depenien d'ells.

A Viladrau, la documentació anterior a finals del segle XIII ens permet identificar alguns d'aquests grans dominis i intuir-ne d'altres. Entre ells, té un

NOTES

1. Un dels estudis més recents i interessants és la tesi *Senyoria de la terra i tinença pagesa. Estudi sobre les relacions agràries al comtat de Barcelona des de la fi dels sistemes d'explotació dominial fins als orígens de l'emfiteusi* (segles XI-XIII), de Pere Benito, defensada a la Universitat Pompeu Fabra l'11 de maig de 2001 i de la qual es publica un ampli resum de 12 pàgines al *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics* (filial de l'IEC), Barcelona, XIII, 2002.

lloc destacat el vilar d'Adrau, que la documentació a partir del 930 esmenta com *villare Adraldi*,² nom que més endavant es transformà en Adrat, Edral, Adar, etc., per acabar amb un absurd *atralis* del segle XIII en endavant. Ell ens recorda el nom del propietari *Aderallus* o *Adrallus*, que en època baixromana o visigoda tindria aquí una gran propietat, dividida després en molts masos i dintre de la qual es va crear abans del 903 la parròquia de Sant Martí. Seria possible que la seu de la vil·la o vilar del senyor Adrau fos on ara hi ha el mas Vila. El 893 i de nou el 898 s'esmenta un vilar de *Gaudila* (*Diplomatari*, doc. 27 i 28) i entre els anys 900 i 944 un tal Argila i la seva muller Elísia creen, comprant terres a petits propietaris, un ample domini, el vilar d'Argila vers l'indret de l'actual Masvidal.³ En el terme de Viladrau s'esmenten també el 966 la vil·la *Spinossella*, més tard Casal d'Espinzell (*Diplomatari* doc. 366), el 992 el domini de *Cabataris* o Sabaters (*Diplomatari* doc. 568) i el 979 el lloc de Castanyola o ample domini als peus del Montseny (*ad radice Monte Senno*) (*Diplomatari*, doc. 453), que pot ser un dels masos Castanyeda o Castanyereda, citats el segle XIII.

Aquestes propietats o dominis són conegudes perquè hi tenia béns la catedral o capítol de canonges de Vic, però n'hi havia d'altres de les quals ens ha arribat notícia o només el nom més tardanament, com el *Villare Malo* o Vilarmau, un mas encara existent, o la villa *Vilare*, ara mas Vilar-de-bosc, del terme de Viladrau i parròquia de Vilalleons, ambdós esmentats en la delimitació del terme parroquial de l'acta de consagració o dotalia de Viladrau del 1082 (*Monografies del Montseny*, 1, 1986, pàg. 67-70).

La documentació parroquial més antiga de Viladrau comença l'any 1298 i en ella es fa esment dels masos encara existents de Casadevall de Vilaltada o Vilautada i mas Miquel de Vila Urceda, que serien dues altres antigues vil·les o grans propietats ubicades entorn d'aquests masos.

Aquí no ens podem ocupar de cada un d'aquests antics dominis. Ho farem únicament del de *Gizamons*, *Guidamons* o *Gizamons*, que més tard es va catalanitzar o prendre la grafia de Gueumons o Guenaumons. Aquest nom va quedar com a cognom de l'actual mas Pujol de Muntanya, dit inicialment Pujol de Genaumons per haver-se format dintre d'aquell domini i amb terres del mas

2. Publica els documents aquí citats, anteriors a l'any 1000, E. JUNYENT I SUBIRÀ, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segles IX-X* a Patronat d'Estudis Osonencs. Sèrie Documents 1, Vic, 1980-1986, doc. 152. Citaren aquest important recull només com *Diplomatari* i el número del document.

3. Documentem més amplament això en el llibre *Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I Dels orígens a finals del segle XVIII*. Ajuntament de Taradell. Eumo, Vic, 1995, pàg. 42-48.

Guenaumons, que estenia la seva propietat pel vessant nord del Matagalls.

ELS MASOS DE VILADRAU

Avui dia Viladrau té poc més d'una dotzena de masos habitats permanentment. Antigament n'arribà a tenir prop d'un centenar, perquè la llista que en donà el 1598 el rector Gaspar Casademunt de Viladrau no és pas completa. Només mirant la documentació del Pujol n'hem trobat quatre que ell no esmenta. Ell en dóna 87, bé que tampoc sabem si tots foren habitats simultàniament.⁴

Després del gran despoblament dels segles XIV i XV, aquest nombre va baixar moltíssim. Segons els fogatges generals de Catalunya del 1515, Viladrau tenia 25 masos i 11 famílies a la sagrera i el 1553 tenia 31 masos i 10 cases o famílies al poble.

A la llista de 27 masos habitats de la parròquia l'any 1598 cal afegir-hi Vilar del Bosc, Sabatés, Fàbregues i Puigdefàbregues, del terme de Viladrau i parròquia de Vilalleons. El rector dóna 59 masos deshabitats però en aquest sector de parròquia de Vilalleons hi hagué almenys 8 masos més, abans del despoblament.

Pel seu interès transcrivim aquesta llista:

- **Mas Vilarmau**
- **Mas Pujolar** té unit el mas Noguer
- **Mas Miquel** té units els masos Vinyes i Torner
- **Mas Casadevall** té units els masos Llobet, Compte, Ciurrol, Boscà i Riffà
- **Mas Corts** té units els masos Costa, Pujol i Castanyer
- **Mas Nou** té unit el mas Montblanch
- **Mas Strany** té units els masos Pallarols, Comas, Steva i Font de Montalt
- **Mas Noguera** té units els masos Casadevall d'Osor, Vidal de Montalt i Pujada
- **Mas Ozor**
- **Mas Vidal** té units els masos Riera i Puigcendrós
- **Mas Spinzella** té unides la casa d'Espinzell, lo mas Puiol id est Spinzella, mas Tayadella, mas València i mas Serradell
- **Mas Vertfull** té units els masos Puig, meitat del mas Plans i mas Bou
- **Mas Molins** té units els masos Gaix, Canal i Gorns (o Guarn)
- **Mas Gat** té unit el mas Pratllonch
- **Mas Puig de la Vall** té units els masos Juanet, Roca i Sauladell
- **Mas Sala** té units els masos Campdor, Serra, Soler, Maioles i mas Casals

4. Vam publicar aquesta llista anteriorment a *Ausa*, IV (1961-1963) "Disminució de poblament a la plana de Vich a mitjans del segle XIV", pàg. 361-373.

- **Mas Bosch** té units els masos masoveria de Tirador, Rogera i meitat del mas Plans
- **Mas Rosquellas** té units els masos Pons, Montfalcó i Serra
- **Mas Segalàs** té unit el mas Mirambell
- **Mas Vila** té units els masos Puig-dot i de Simó de Puigdot
- **Mas Martí d'avall** té units els masos Tudó i mas Sigueriu (o Figueriu)
- **Mas Martí de munt**
- **Mas Arquer** té units els masos Genova i Soler
- **Mas Pujol** té units els masos Constans i Casal Dab
- **Mas Alemany** té units els masos Balasch i Pedrosa
- **En Farrer de la Sagrera** té el mas Busquets
- **Mas Puig de Fabregas** té el Mas Prat
- **Mas Quintaleg**

La raó de la llista és perquè cada mas feia tres quartans de blat al rector pel tribut anomenat dels menjars, i pels masos rònecs o per les terres unides a masos habitants es pagava la meitat. Per això els rectors portaven una comptabilitat exacta dels masos habitats i deshabitats.

ORIGEN DEL MAS PUJOL

A Viladrau algunes masies conserven la seva antiga documentació, com el mas Vidal, el mas Vilar-del-bosc, el mas Noguer (aquesta força tardana) i en particular el mas Pujol, que és el principal protagonista d'aquest treball.⁵

Com en altres ocasions s'ha dit ja, el terme de Viladrau formava part inicialment del terme jurisdiccional del castell de Taradell, un ampli terme que anava, de nord a sud, del pont del Gurri que hi ha a l'entrada de Vic a la creu de Matagalls, i d'est a oest de la Torre de Vilarmau a la riera de Tona, que és un afluent del Gurri, al mateix cor de la plana de Vic. Tenia uns 95 km², dels

5. El mas Pujol conserva molt sencer l'antic arxiu del mas i d'altres masos units a ell. El primer document data del 1135. Per aquest treball hem consultat només una part de la documentació en pergamí més antiga gràcies a l'amabilitat de l'actual propietari Sr. Antoni Castella. Fa esment d'aquesta documentació el Dr. Antoni Ariet i Barberis a la *Topografia mèdica de Viladrau (Montseny)* (Barcelona, Fidel Giró, impressor 1915, pàg. 12-15), on diu que se serví del treball "Genealogia de la família o casa del Pujol de Viladreu, segons noticias se han trobat en los papiers de dita casa y altres", que li va deixar a principis del segle passat l'amo del Pujol, Lluís Pujol.

quals 50,61 corresponien al terme de Viladrau, que era la part més extensa, si bé no la més poblada.

El castell pertanyia a una família cognominada Taradell que més tard, per aliances matrimonials, va canviar de cognoms: Vilademany, Cruïlles, Perapertusa, Bournonville i Abarca de Bolea, però sempre seguint el mateix tronc o línia. La propietat de la terra, en canvi, pertanyia a diferents senyors, normalment vinculats als Taradell o Vilademany, com els Santaeugènia, els Sentfores i els Malla, entre altres. També hi tenien terres els canonges de Vic i els monestirs de Sant Llorenç del Munt, de les Guillerries, de Sant Marçal, i en especial el benefici de Santa Maria de Puigdot.⁶

El gran domini de Genaumos o de Gaumons pertanyia als Santaeugènia, castlans del castell de Taradell, i als Vilanova, inicialment senyors de la quadra de Terrassola de Seva i castlans del castell del Brull i Seva. El 31 de gener de 1148 Ponç Guillem, amb la seva muller Ermetruit i el seu fill Ramon, que eren amos del mas de *Gizamons* (Genaumos) situat a la muntanya, dins la parròquia de Viladrau, donen a la seva filla Maria, ara casada amb Pere, la meitat del mas *Gizamons*. Aquesta noia posseïa ja la meitat d'un altre mas dit Castanyareda per herència del seu primer marit (A. Mas Pujol, perg. 1).

Trenta anys més tard, Maria del Pujol i els seus fills Pere i Maria donen a Gener, fill i germà respectivament, tot el mas on habiten, situat a la parròquia de Sant Martí de Viladrau, al lloc dit *Gizamons*, que tenen sota domini de Pere de Santaeugènia i de Ramon de Vilanova. Era això el 15 de juny de 1178 (A. Mas Pujol, perg. 3).

Aquest document té relació amb un altre del 20 de febrer de 1221 pel qual Pere de Santaeugènia i els seus confirmen a Pere de Pujol i la seva muller València el mas que tenen per ell al lloc dit *Guidamons*, amb l'obligació de tenir-lo habitat, conrear les seves terres i pagar-li els explets de pa i de vi, la tasca i tres parells de gallines per Tots Sants, cosa que el senyor els permuta ara pel pagament de 16 sous de moneda barcelonesa l'any. Amb això els facultava també a utilitzar la llenya de tots els arbres situats en terres del mas. Diu també que Pere de Santaeugènia, com a castlà, rebia per raó de defensa del mas la meitat d'una quartera de blat, la meitat d'una gallina, la quarta part d'una perna i dotze diners (A. Mas Pujol, perg. 5)

A partir d'aquest moment es pot seguir fins avui dia la genealogia del mas. Aquest va conservar el cognom Pujol, a desgrat d'un parell de pubilles, car antigament era el mas qui donava el cognom, fins al 1936, quan van ser assassinats, a l'inici de la Guerra Civil, l'hereu Miquel i el seu germà Lluís

6. Segons l'extracte que férem a *Monografies del Montseny*, 17, 2002, pàg. 145-154.

El Pujol. Façana de migdia.

Pujol, deixant només en Miquel una filla petita a través de la qual ha continuat fins avui dia la línia troncal i la propietat del mas.

No és, però, l'intent d'aquest petit treball seguir pas a pas la història del mas sinó solament destacar que el Pujol va néixer de la partió de l'antic domini i mas de *Gizamons* o *Guemons*, a partir del 1148. De la partió o dins les terres d'aquell domini s'originaren també els masos Constans i Casaldab, dits inicialment també de *Guemons*, documentats des del 1207 amb Guillem de Constans i Pere de Casaldab (A. Mas Pujol, doc. 4)

També formaven part del mateix antic domini dos masos dits *Aguarn*, *Guarm* o *Gorn*, que el 1231 passaren o foren arrendats per Ramon de Sentfores a Pere del Pujol (A. Mas Pujol, perg. 6), però que més endavant s'unirien per nous establiments a la propietat del mas Molins.

Els Pujol eren inicialment només senyors útils del mas, que era de propietat dels esmentats senyors Santaeugènia, castlans de Taradell i feudataris pel senyor del castell de Taradell de la Casa forta d'Espinzella, fins que el 1298 el senyor de Taradell i Viladrau, Bernat de Vilademany, va comprar a Sança de Santaeugènia, vídua de Guerau IV vescomte de Cabrera, tots els drets que ella tenia a Espinzella i al terme de Viladrau.

EL MAS ALEMANY

Aquest altre important mas, documentat des del 1287 amb Jordà Alemany (A. Mas Pujol, perg. 10), està avui dia i des del 1698 unit a la propietat del mas Pujol, junt amb les terres dels antics masos Balasc i Pedrosa, que se li uniren a finals del segle XIV.

El mas Alemany es troba a una altitud de 850 metres, a sota i al nord-est del mas Pujol, al peu del camí que porta a aquell mas. Té proper el mas Puigdot i poc abans d'arribar-hi comença el camí que porta a la font de les Tres Roses i al sot de Gémena, nom que ens evoca uns orígens molt remots a semblança del de Gueumons o Guenaumons. Al paratge de Gémena és on hi ha clapers de pedres i restes de mur que el poble ha batejat des de molt antic com Viladrau Vell. S'hi ha volgut veure un antic nucli de poblament, presidit per l'església inexistent de Santa Maria de Puigdot, com documentàvem en el treball sobre el benefici de Santa Maria de Puigdot, publicat al número 17 de les *Monografies del Montseny*.

El fet d'haver quedat el mas Alemany com a simple masoveria li ha permès conservar l'estructura del segle XVI, sense ampliacions, amb un bonic portal dovellat i finestres amb decoració d'arcs conopials que en fan la masia més bonica arquitectònicament d'aquests indrets.

El mas Alemany

*El mas Pujol.
Galeria adossada
a la façana de migdia.*

EL MAS PUJOL

Des del punt de vista arquitectònic no podem pas dir el mateix del mas Pujol. Aquest es mostra com un notable conjunt d'edificacions que formen el que correspondria a una alqueria del País Valencià o una *hacienda* castellana, però són precisament la grandària i la prosperitat que ha tingut fins als nostres dies els que li han donat més amplitud que no pas unitat d'estructures. No li manca un fort caràcter muntanyenc en el conjunt que formen la masia principal i la masoveria, acompanyada de coberts i corrals que recorden la seva funció primordial, que era la ramadera. La part més característica és la façana de migdia, que té adossat un cos de galeries tot tancat pel barri o lliça, amb una font enfront del mas.

El Pujol és la masia situada a més altitud de Viladrau, car depassa la cota dels 950 metres. Es dreça en un pujol o contrafort, adossada al vessant nord del Matagalls, amparada pel turó Gros del Pujol, de 1.577 m d'altitud. Més amunt del mas, a 1.100 metres, hi ha el corral del Pujol, on passaven les nits els seus ramats quan eren a muntanya. El mas dóna també nom a la tronca del Pujol o surgència intermitent d'aigua, estudiada al volum 16 d'aquestes *Monografies del Montseny*, a la castanyeda del Pujol i a altres relleus menors del seu entorn.

El mas consta essencialment d'un cos molt allargassat de direcció sud-nord, amb la teulada a dues vessants, amb les residències d'amos i masovers vers l'extrem de migdia i coberts o pallisses vers l'extrem nord. La façana de

migdia té adossat a la part de ponent o esquerra de la lliça el gran cos de tres plantes de galeries, que es perllonga amb una residència o masoveria vers ponent. A la part que mira al barri aquest cos presenta dos grans arcs a la part inferior, quatre més elegants al primer pis i una mena de galeria seguida, dividida per tres pilars, a la tercera planta.

Darrere del mas hi ha una gran era pavimentada que acaba a l'extrem nord-oest amb un edifici aïllat amb una pallissa al pis i corrals a la part inferior. Una destinació semblant té un altre cos auxiliar situat a tocar del mas, però separat d'ell per un call, que cal passar per arribar a la lliça del davant de la façana.

Tota l'estructura indica que en tot moment es va cercar més solidesa i funcionalitat que no pas estètica. L'obra es va fer tota amb pedra sòlida i les obertures estan emmarcades per llindes de pedra blavenca o d'ull de serp, però en cap hem sabut trobar una data gravada, ni cap relleu o inscripció que ens ajudi a datar les estructures. No sembla, però, que hi hagi, almenys aparentment, obra anterior als segles XVII o inicis del XVIII, llevat del cos de galeries, ara restaurat i renovat interiorment, que podria ser del segle següent o XIX.

La cosa més notable és que el mas ha estat habitat o dedicat a funcions ramaderes fins als nostres dies i que ara s'ha restaurat en bona part en el sector de la vivenda. La família dels propietaris tenia habitualment residència des d'inicis del segle passat en una casa gran i nova feta molt a prop de la població de Viladrau, ara integrada ja a ella.

LA FUNCIO RAMADERA DEL MAS

Davant la impossibilitat, per manca d'espai, de donar una informació històrica més àmplia sobre el mas Pujol i el seu annex l'Alemaný, cosa que no renunciem a fer en altres ocasions, sobretot pel paper del corral del Pujol com a refugi en les invasions franceses del 1809 al 1812, cloem aquesta evocació amb unes notícies sobre l'especial característica de la vida d'ambdós masos: la ramaderia o l'aprofitament de les pastures del Montseny.

Fa anys vam fer al·lusió a aquesta característica en un treball, reproduït al número 1 de *Monografies del Montseny*.⁷ Recordàvem allà que per pacte fet el 5 de març de 1726, davant del notari Josep Pujol, de Vic, entre Antoni Gat i Miquel Pujol, aquest es va comprometre que a les nits tornaria a tancar el seu

7. "Un cas curiós de condomini en el Montseny" editat per primera vegada el 1967 com a Nadala del Comte de la Vall de Merlés i reproduït a *Monografies del Montseny*, 1, 1986, pàg. 167-181.

bestiar als corrals de casa seva i que no tindria jaçada ni tancat de bestiar a la muntanya del Montseny.

Per solucionar aquest problema i altres de semblants, que derivaven d'antigues concessions fetes pels senyors de Taradell i Viladrau, el 7 de maig de 1833, abolida ja la jurisdicció del duc d'Híxar, darrer senyor del terme, tots els que tenien drets a les pastures del Montseny van fer un pacte davant del notari de Vic Miquel Fàbregas, que forma el cos de l'estudi abans citat. En aquest pacte o concòrdia, fet quan era amo del Pujol i de l'Alemaný Ignasi Pujol, es va acordar que aquest hauria de tancar el bestiar en el corral del Pujol, que ja estava edificat i en ús, i que podria portar, com a amo del dos masos, 270 caps de bestiar, entre animals de llana i cabres. En això només era superat per can Gat, que n'hi podria portar 300, per diferents drets que va al·legar, i per l'amo de la Vila i l'Arquer, que n'hi podia portar 272. La resta de masos emprivers només hi podien portar 120 caps per casa. Això es basava en antigues concessions del senyor del terme. Per fonamentar-ho reproduïm dos documents, un sobre el Pujol i l'altre sobre l'Alemaný (A. Mas Pujol, perg. 69 i 70).

El 8 de juliol de 1618, amb document fet a Taradell, davant del notari Jaume Honofre Calvet, com a procurador de Carles de Vilademany, senyor i baró dels termes de Taradell i de Viladrau, aquest va confirmar a Miquel Llió, àlies Alemaný, casat amb la pubilla Joana Alemaný, propietària del mas, un seguit de peces de terra que anomena: el Grau de Rieres, el Comellar de les Rovires, a Font de Fornesa, a Era Ventosa, a la Costa del Cirer i d'altres. També li va confirmar l'empriu i facultat de poder portar bestiar gros i menut a les pastures que hi ha a la muntanya del Montseny, tal com tenien els seus antecessors, amb la condició que no l'hi porti de nit i que no pugui tallar cap classe d'arbre en les falques del port o muntanya del Montseny, ni cremar-hi res, sense voluntat ni llicència del senyor baró. Per tot això pagarà al senyor cada any 40 sous i 4 diners, repartits així: 15 sous i 2 diners per Nadal, 10 sous per Pasqua i 15 sous i 2 diners per Sant Joan.

El 23 de setembre de 1618, davant del mateix notari de Vic, Jaume Honofre Calvet, com a procurador del baró Carles de Vilademany i de Cruïlles, aquest va establir o confirmar a Montserrat Pujol, pagès hereu del mas Pujol (cal no oblidar que en aquell temps Montserrat era nom d'homes i les dones es deien Montserrada), i al seu fill i hereu Antoni Pujol, tot el mas Pujol de Jaumons, amb terres i honors. Aquestes termenejaven a llevant amb el coll dit de la Serra i amb el camí que allà hi ha, a migdia amb el roquetar i serra del Poador i terres del mas Grau, que avui dia té en Rosquelles, a ponent amb la serra i part en el torrent del Poador i a tramuntana amb la coma de Malla, que ara s'anomena coma de Gurri, i amb terres del mas Riera. També li estableix o confirma les terres de la costa de Vimemerres, prop de la font Rupitosa, que termenejen, amb terres dels masos Constans i Alemaný.

Li confirma en especial el dret de poder portar tota mena de bestiar gros i petit a pasturar a les pastures del Montseny, els que a ell li plagui, segons consta en el document d'empriu i en la sentència que sobre això va donar el noble Carles de Cruïlles i de Vilademany, governador dels comtats de Rosselló i de Cerdanya i baró de Taradell i Viladrau, el 6 de maig de 1553. A continuació es fa relació dels censos que per això haurà de pagar al baró, que eren: 3 lliures, 9 sous i 8 diners pel mas Pujol i 13 sous i 6 diners pel mas Martinera, per la festa de Nadal. Pel mas Constans, que també tenia unit, havia de pagar cada any per Sant Miquel 29 sous i 8 diners. Acaba el document amb el pacte que per tot això haurà de ser sempre fidel al seu senyor i actuar sempre segons les lleis i costums de Catalunya. També va signar el document, davant el notari Jaume Solermoner, l'hereu Antoni Pujol el 29 de maig de 1619.

Aquests foren els pactes pels quals es regí pràcticament el mas respecte al senyor del terme, puix que el final del document consta, afegit, que va donar-hi la seva conformitat, davant del notari Pere Pau Abadal de Vic, l'hereu Josep Pujol el juliol de 1722 i que més endavant fou inscrit en el Registre d'Hipoteques el 9 d'abril de 1770 pel notari de Vic Jaume Pou.